

VDU KALBŲ POLITIKOS GAIRĖS

IVADAS

Vytauto Didžiojo universitetas 1989 m. buvo atkurtas bendromis Lietuvos ir išeivijos mokslininkų pastangomis, siekiant atliepti, įtvirtinti ir puoselėti humanitarinių ir socialinių mokslų bei studijų kryptis mieste ir valstybėje. Atkuriamosios universiteto tarybos ir senato nariai, būdami pasaulio mokslo bendruomenės atstovai, puikiai suprato lietuvių ir užsienio kalbų reikšmę asmeniui, jo studijų ir gyvenimo bei veiklos perspektyvoje. Vadovaujantis šia nuostata, nuo pat Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo pradžios užsienio kalbų dėstyti universitete skiriama itin daug dėmesio.

Kitas svarbus aspektas – daugiakalbystės puoselėjimas, universitetui atliepiant jo pirminį atkūrimo tikslą – gausinant humanitarinį pradą tuometinėje technokratinėje Kauno ir Lietuvos visuomenėje. Universitetinės daugiakalbystės tradicijos atsiradimą ir puoselėjimą taip pat sąlygojo universiteto atsakas į spartėjančius globalizacijos procesus, Lietuvos valstybės atsivėrimas Europai ir Pasauliui, laisvam prekių ir asmenų judėjimui, lėmusiam siekį ne tik žinoti, pažinti, bet ir išmokti užsienio kalbų. Daugiakalbystė plėtojama ir atvykstant į universitetą vis daugiau mokslininkų ir studentų iš kitų, ne anglakalbių pasaulio valstybių, gausėjant filologinių studijų programų pasiūlai ar studijų procesų metu, studentus supažindinant su pasaulio kontekstu, kurį siekiant pažinti studijų medžiaga dažnai pateikiama ne tik anglų kalba.

Vertinant universiteto akademinėje bendruomenėje, visuomenėje ir studijų procese susiklosčiusią kalbų mokymosi tradiciją daugiakalbystės plėtojimosi aspektu, Vytauto Didžiojo universitetas, siekdamas vykdyti ir plėtoti nuoseklią kalbų politiką, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu, VDU Statutu, Studijų reguliavimu, Rektoriaus įsakymais bei universiteto vidaus teisės aktais, Europos kalbų tarybos rekomendacijomis, pažangių Europos universitetų kalbų politikos dokumentais, šiuo dokumentu įtvirtina universiteto kalbų politikos gaires, kurioms vadovaujantis vykdoma ir plėtojama oficiali universiteto kalbų politika.

I. INSTITUCINĖ KALBA (-OS)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymu, oficiali administravimo ir vidinio bei išorinio komunikavimo su socialiniais dalininkais ir tikslinėmis auditorijomis kalba universitete yra lietuvių valstybinė kalba. Taisyklingas lietuvių kalbos vartojimas – viena iš VDU bendruomenės puoselėjamų vertybių.

Pagrindinė tarptautinio komunikavimo kalba yra anglų kalba (britų (*Br. E.*) anglų kalba, pagal poreikį – amerikiečių (*Am. E.*)). Kitos tarptautinio bendravimo kalbos – prancūzų, vokiečių, ispanų, italų, japonų, kinų, korėjiečių, rusų, lenkų, latvių ir kt. – vartojamos priklausomai nuo padalinio funkcijų kalbos mokymo bei vartojimo atžvilgiu.

I. 1. VIEŠOSIOS KOMUNIKACIJOS KALBA

1 Raštvedybos kalba

Raštvedyba, apskaita, atskaitomybės, finansiniai bei techniniai dokumentai universitete tvarkomi valstybine kalba. Siekiant užtikrinti atvykusių užsienio studentų, dėstytojų ir tyrėjų kalbines teises ir poreikius, pagrindiniai studijas ir studijų proceso vykdymą reglamentuojantys dokumentai bei dokumentai, susiję su socialiniais, apgyvendinimo, darbinimo ir kt. klausimais, pateikiami lietuvių ir anglų kalbomis.

Iškabos universiteto pastatuose ir kitose universiteto erdvėse taip pat pateikiamos lietuvių kalba su vertimu į anglų kalbą. Informaciniai skelbimai gali būti pateikiami įvairiomis kalbomis.

2 Virtualiosios erdvės kalba

Informacija universiteto virtualioje erdvėje pateikiama lietuvių ir anglų kalbomis, esant poreikiui – kitomis užsienio kalbomis.

3 Oficialių tarptautinių renginių kalba

Oficialaus tarptautinio renginio atidarymui, institucijos pristatymui, sveikinimams ir kt. vartojama valstybinė lietuvių kalba ir renginio darbinė(-s) kalba (-os). Esant poreikiui – vykdomas vertimas į lietuvių gestų kalbą. Iškilminguose senato posėdžiuose, garbės daktaro regalijų įteikimo, VDU rektoriaus inauguracijos ceremonijose bei kituose oficialiuose, iškilminguose renginiuose, universiteto ženkluose ir simboliuose vartojama ir lotynų kalba.

4 Siekiant užtikrinti vienodą lietuvių ir anglų kalbos akademinį terminų vartojimą, naudojamos VDU parengtu [akademinis lietuvių-anglų ir anglų-lietuvių kalbų žodynelis](#).

I. 2. DĖSTYMO KALBA

Universiteto dėstomąją kalbą reglamentuoja VDU Statutas, Mokslo doktorantūros reglamentas ir Studijų reguliavimas. Atvejus, kai studijos vykdomos ne lietuvių kalba, ir pirmosios, antrosios pakopų ir vientisųjų studijų baigiamųjų, rašto darbų ir daktaro disertacijų kalbą apibrėžia studijų programų reikalavimai, Studijų reguliavimas ir Mokslo doktorantūros reglamentas.

II. KALBOS STUDENTAMS

II. 1. LIETUVIŲ KALBA

1 Specialybės lietuvių kalbos kultūra

Visi pirmosios pakopos studentai privalo išklausyti [specialybės lietuvių kalbos kultūros](#) dalyką pagal studijų programas.

2 Lietuvių kalbos dalykas tarptautiniams studentams

VDU teikiami nemokami neprivalomi [lietuvių kalbos kursai](#) užsienio studentams, atvykusiems į VDU pagal mainų programas, tarpinstitucinius susitarimus, valstybines sutartis ir pilnoms studijoms. VDU taip pat organizuojami kasmetiniai mokami [lietuvių kalbos ir kultūros vasaros](#) kursai. Juose siūlomi lietuvių kalbos A1, A2 ir B1 lygiai po 6 kreditus.

3 Lietuvių gestų kalba

VDU dėstoma lietuvių gestų kalba (pradedančiųjų ir pažengusiųjų lygiai) yra kaip pasirenkamas dalykas.

II. 2. DAUGIAKALBYSTĖS PLĖTOJIMAS

Kalbų įvairovė – vienas iš iššūkių Europos integracijai ir kultūrų dialogui. Galimybę rinktis mokytis įvairių kalbų turi visų pakopų VDU ir kitų universitetų studentai, moksleiviai, akademinis ir neakademinis personalas, miesto bendruomenė. Kalbinė kompetencija taip pat plėtojama studijuojant anglų ar kitomis kalbomis dėstomus studijų dalykus bei studijuojant anglų ar kitomis kalbomis dėstomose studijų programose, filologinėse bei įvairių regionų ir kultūrų programose. Kai kurių studijų programų turinyje numatyta, kokias kalbas ir kiek lygių studentai privalo išklausyti kaip privalomą ar pasirenkamą dalyką.

1 Kalbų pasiūla

Šiuolaikinių Europos kalbų mokymas(is) organizuojamas pagal [Bendruosiuose Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenyse](#) apibrėžtą šešių kalbos mokėjimo lygių, atitinkančių kalbos mokymosi ir išmokymo viešo pripažinimo reikalavimus, sistemą: A– pradedantysis vartotojas; B – pažengęs vartotojas; C – įgudęs vartotojas. Kalbų mokymo/si tikslas – kalbinės kompetencijos, susidedančios iš lingvistinio, sociolingvistinio ir pragmatinio komponentų, įgijimas. **Kalbos** priklauso laisvai pasirenkamų dalykų grupei, išskyrus akademinės anglų kalbos B1 ir B2 lygius bei privalomas kalbas pagal studijų programas. **Kalbų ir kultūrų dalykai** priklauso laisvai pasirenkamų dalykų grupei ir yra skirti papildyti kalbų mokymą(si) tarpkultūrinės kompetencijos plėtojimu.

Rečiau mokomų kalbų mokymas(is) yra nemokamas, jų [sąrašas](#) kiekvieną semestrą tvirtinamas rektoriaus įsakymu. Mokestį už kitų teikiamų kalbų mokymą/si reglamentuoja [Mokėjimo už užsienio kalbų mokymą tvarka](#).

2 Anglų kalbos mokymas/is

Visiems nekalbinių studijų programų studentams yra privaloma pasiekti akademinės anglų kalbos B2 lygį. Akademinės anglų kalbos B1–B2 lygiai yra orientuoti į universitetines studijas bei akademinį kompetencijų lavinimą, studijuojami kaip privalomi universitetiniai A grupės dalykai, kuriuos per pirmuosius dvejus metus studijuoja visi studentai. Bendrosios anglų kalbos A1 ir A2 lygiai studijuojami kaip pasirenkami D grupės dalykai. Anglų kalbos mokymosi apimtis priklauso nuo pradinio studentų kalbos mokėjimo lygio.

3 Kalbos specifiniais tikslais

Siekiant užtikrinti VDU strateginį uždavinį, orientuoti naujai kuriamas ir esamas studijų programas į tarpdiscipliniškumą, studentams siūlomi D grupės užsienio kalbų specifiniais tikslais dalykai. Rekomenduojama rinktis D grupės anglų kalbos C1 lygio dalykus, orientuotus į atskirų receptyvių ir produktyvių žodinės ir rašytinės kalbinės veiklos rūšių lavinimą, kitų užsienio kalbų (rusų, vokiečių, turkų ir kt.) verslo, profesinės kalbos dalykus ar anglų kalbos specifiniais tikslais C1 / C2 lygio dalykus, parengtus atskirų studijų krypties studentams.

4 Kalbos kaip studijų programų komponentas

[Kai kuriose studijų programose](#) numatyta, kad studentai privalo mokytis tam tikrų kalbų tam tikrą semestrų skaičių ir / arba numatyta, kokį kalbinės kompetencijos lygį turi pasiekti.

5 Gretutinės kalbų studijos

[Gretutinės kalbų studijų programos](#) sudaro sąlygas greta savo studijuojamos specialybės įgyti ir įvairių kalbų kalbinę ir kultūrinę kompetenciją, kuri praplečia ir pagerina studento įsidarbinimo galimybes.

6 Kalbiniai reikalavimai ir galimybės mobilumo programų dalyviams

Vykstantieji į visas mainų programas bei atvykusieji studentai privalo turėti anglų (ar kitos užsienio) kalbos kompetenciją, kurios lygmenį apibrėžia sutartis. Atvykusieji studentai gali rinktis visų siūlomų kalbų dalykus, jei tai leidžia studijų sutartis. Grįžus iš mainų programų įvertinama ir užskaitoma užsienio aukštojo mokslo institucijoje įgyta kalbinė kompetencija.

7 Kalbinė parama studentams

Užsienio kalbų institute teikiamos konsultacijos užsienio kalbų lygio pasirinkimo bei kalbų mokymosi klausimais visų pakopų studentams. Kompiuterinėje laboratorijoje bei savarankiško mokymosi centruose studentams sudarytos sąlygos savarankiškai tobulinti kalbines kompetencijas. VDU studentai ir vizituojantys užsienio šalių studentai gali tobulinti kalbines ir tarpkultūrinio bendravimo kompetencijas tandeminio mokymosi forma bei dalyvaudami mentoriavimo programoje.

Tandeminiam mokymui(si), tai yra, mokymui(si) bendradarbiaujant, kai besimokantieji keičiasi „mokytojo“ ir „mokinio“ vaidmenimis mokydami savo pirmosios kalbos, parengta virtuali mokymo(si) erdvė, sukurta ir pritaikyta medžiaga tandemiam kalbos mokymuisi, teikiama UKI dėstytojų organizacinė parama.

II. 3. STUDIJŲ PROGRAMOS ANGLŲ (AR KITA) KALBA

VDU strateginis siekis – didinti studijų tarptautiškumą, kuriant tarptautines (jungtines bei dvigubą laipsnį teikiančias) studijų programas, skatinant mobilumą studijose. Tai lemia anglų kalba dėstomų studijų programų atsiradimą. Antrosios pakopos studijų programos anglų kalba pradėtos vykdyti nuo 2009 m., pirmosios pakopos – 2012 m. Atsižvelgiant į rinkos pokyčius, studentų susidomėjimą ir universiteto pasirengimą dėstyti programas užsienio kalbomis, programų skaičius kiekvienais metais yra kintantis. Informacija apie VDU laipsnį suteikiančias programas anglų kalba yra nuolat viešinama tarptautiniuose studijų portaluose: „www.studyin.lt“, „www.studyportals.eu“, „www.masterstudies.com“.

Kai kurios studijų programos universitete vykdomos tik anglų kalba, priimant į bendras studijų grupes Lietuvos Respublikos ir užsienio šalių piliečius. Atskiri studijų dalykai bei konsultacijos gali būti teikiami kita užsienio kalba. Anglų kalba dėstomų programų studentų anglų kalbos kompetencija turi atitikti studijų programoje nustatytus reikalavimus kalbinei kompetencijai.

1 Parama studentams ir stojantiesiems į programas anglų (ar kita) kalba

Ketinantieji studijuoti / studijuojantieji VDU I arba II pakopų studijų programose anglų kalba gali tobulinti anglų kalbos kompetenciją [parengiamojoje VDU kalbų mokykloje](#) arba lankyti VDU teikiamus anglų (ar kitos kalbos) dalykus.

II. 4. FILOLOGINĖS STUDIJŲ PROGRAMOS

Daugiakalbė kompetencija bei kultūrų pažinimas VDU plėtojami ir studijuojant filologinėse bei kalbų ir kultūrų studijų programose, kurių pasiūla gausėja. Filologija ir kalbos studijuojamos nuo pat universiteto atkūrimo. 1990 m. Humanitariniame fakultete buvo įsteigta Lituaniistikos katedra, kuri sėkmingai surado savo vietą lituanistinių studijų žemėlapyje ir ženkliai prisidėjo prie nacionalinės kalbos puoselėjimo tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje. Nuo 1991 m. pradėtos Anglų filologijos bakalauro studijos, o nuo 1997 metų pradėtos įregistruoti kitos filologinės studijų programos – Vokiečių filologija, Prancūzų filologija, Anglų ir vokiečių filologija, Italistika ir romanų kalbos (žr. šiuo metu VDU vykdomos filologinės [bakalauro](#) ir [magistro](#) programos).

III. KALBINĖ PARAMA UNIVERSITETO PERSONALUI

Siekiant užtikrinti tarptautiškumą ir studijų kokybę, akademinis personalas privalo turėti bent vienos užsienio kalbos pažengusiojo (B2) vartotojo kompetencijas. Užsienio kalba dalykus rengiantys ir dėstantys dėstytojai privalo turėti dėstyimo užsienio kalbos įgudusio (C1) kalbos vartotojo kompetencijas. Lietuvių kalba dėstantis dėstytojas privalo dėstyti taisyklinga lietuvių kalba (žodžiu ir raštu) Akademinis ir neakademinis personalas skatinami kalbėti ir rašyti taisyklinga lietuvių kalba.

III.1 KALBINĖ PARAMA AKADEMINIAM PERSONALUI IR TYRĖJAMS

1 Dėstytojų kalbinės bei tarpkultūrinės kompetencijos tobulinimas

Visiems VDU dėstytojams yra sudarytos galimybės tobulinti užsienio kalbų ir tarpkultūrinę kompetencijas lankant kalbų dalykus kartu su studentais arba specifinius kalbos bei tarpkultūrinio bendravimo kursus pagal fakulteto ir dėstytojų poreikius.

2 Dėstytojų, rengiančių ir dėstančių dalykus užsienio kalba, kalbinės, tarpkultūrinės ir didaktinės kompetencijų tobulinimas

Dalykus rengiantiems ir dėstantiems užsienio kalba dėstytojams teikiama parama, siūlant užsienio kalbos, dalyko dėstymo daugiakultūroje ir daugiakalbėje aplinkoje didaktikos, tarpkultūrinės kompetencijos plėtojimo bei dalyko dėstymo užsienio kalba didaktinės kompetencijos tobulinimo seminarus pagal fakulteto ir dėstytojų poreikius.

3 Parama užsienio dėstytojams – lietuvių kalbos kompetencijos tobulinimas

Visiems VDU dėstytojams sudarytos galimybės nemokamai tobulinti lietuvių kalbos kompetencijas kartu su studentais lankant Lietuvių kalbos ir kultūros vasaros kursus arba semestro trukmės specifinius kalbos bei tarpkultūrinio bendravimo kursus pagal fakulteto ir dėstytojų poreikius.

4 Parama tyrėjams

Kalbinė parama tyrėjams, kurie pristato / ketina pristatyti pranešimus mokslinėse konferencijose, spausdina / ketina spausdinti mokslinius darbus užsienio kalba, dalyvauja tarptautiniuose projektuose ir kt. teikiama pagal fakulteto ir dėstytojų poreikius.

III. 2 KALBINĖ PARAMA NEAKADEMINIAM PERSONALUI

Neakademiniam personalui sudarytos sąlygos mokytis kalbų kartu su studentais.

Kalbinių bei tarpkultūrinio bendravimo kompetencijų tobulinimas bei kalbinė parama specifinėms neakademiniio personalo grupėms teikiama pagal poreikį ir darbo pobūdį.

IV. NEFORMALUS KALBŲ MOKYMAS(IS)

1 Kalbų tobulinimas neformalioje veikloje

Kalbinės kompetencijos bei kultūrų pažinimas plėtojamas neformalių renginių ir veiklų metu. VDU aktyviai veikia studentiški [kalbų klubai ir organizacijos](#), kurių veikla orientuota į neformalų kalbų mokymąsi ir kultūrų pažinimą.

2 Kalbinė parama platesnei visuomenei

VDU suteikia plačias kalbinių kompetencijų tobulinimo galimybes ne VDU bendruomenės nariams. Sudarę UKI klausytojų sutartį, ne VDU bendruomenės nariai gali mokytis pasirinktos kalbos grupėse su VDU studentais. Atsižvelgiant į paklausą, formuojamos kursų visuomenei grupės. Mokestį už teikiamų kalbų mokymą(si) reglamentuoja [Mokėjimo už neformaliojo užsienio kalbų mokymo kursus tvarka](#).

VDU Rasos gimnazijos moksleiviai užsienio kalbų gali mokytis kalbų grupėse su VDU studentais arba jiems atskirai sudarytose grupėse. Kitų partnerinių bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviai užsienio kalbų gali mokytis kartu su VDU studentais.

Sėkmingai įvykdžius kalbos dalyko programą ir išlaikius egzaminą, išduodamas kompetenciją liudijantis pažymėjimas.

V. KALBINĖS KOMPETENCIJOS NUSTATYMAS, VERTINIMAS, PRIPAŽINIMAS IR ĮSKAITYMAS

1 Užsienio kalbų kompetencijos nustatymas, vertinimas, pripažinimas ir užskaitymas

Užsienio kalbų kompetencijų nustatymą ir vertinimą atlieka VDU UKI Testavimo centras. Mokėjimą už šią paslaugą reglamentuoja [Mokėjimo už užsienio kalbų kompetencijų vertinimą tvarka](#).

2 VDU pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų pirmo kurso studentų užsienio kalbų kompetencijos lygio nustatymas

Visų VDU pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų pirmo kurso studentų anglų kalbos kompetencija nustatoma atliekant diagnostinį testą raštu bei atsižvelgiant į vidurinio mokslo metu įgytos anglų kalbos kompetencijos įvertinimus atestate. Diagnostinis anglų kalbos vertinimas neprivalomas pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų studentams, jeigu jie yra įgiję B2 kompetenciją, patvirtintą atitinkamais valstybinio anglų kalbos egzamino, standartizuotų anglų kalbos testų rezultatais arba kitais ne žemesnę kaip B2 kompetenciją liudijančiais dokumentais. VDU I pakopos studentų kitų užsienio kalbų kompetencijos lygio nustatymas atliekamas, kai šios [kalbos įtrauktos į studijų programą](#).

3 Stojančiųjų į VDU antrosios pakopos studijų programas anglų kalbos kompetencijos lygio nustatymas

Stojančiųjų į antrosios pakopos studijų programas anglų kalbos kompetencijos konkursinis vertinimas atliekamas pagal [fakultetų studijų programų reikalavimus](#).

4 Standartizuotų užsienio kalbų testų vykdymas

Pagal bendradarbiavimo sutartis ir licencijas, VDU UKI vykdo [standartizuotus užsienio kalbų egzaminus ir testus](#) bei teikia kalbinių kompetencijų nustatymo paslaugą kandidatuojantiems į valstybės tarnautojo pareigas. UKI siūlo pasirengimo testams dalykus universiteto bendruomenei bei kursus visuomenei.

VI. KALBINIS SAUGUMAS

VDU kalbų politika siekia užtikrinti bendruomenės kalbinį saugumą ir pagarbą kalbinei įvairovei, apibrėžiant įvairių kalbų vartojimo universitete sritis ir kontekstus, kalbinių kompetencijų plėtojimo ir kalbos pasirinkimo galimybes.

Atliekama nuolatinė kalbinio saugumo stebėseną vertinimais ir apklausomis. Remiantis grįžtamojo ryšio duomenimis atliekama kalbų politikos procedūrų korekcija.

Sėkminga kalbų politika universitete leidžia parengti intelektualų absolventą darbui naujoje – globalioje – darbo rinkoje, puikiai išmanantį studijuotų disciplinų subtilybes bei turintį kalbinio pasirengimo, kultūrinio pažinimo bei tarpkultūrinių gebėjimų pranašumą.

Kalbų politikos gairės įgalina panaudoti universiteto kalbinę bei tarpkultūrinę įvairovę kaip potencialų turtingą šaltinį studijų kokybės gerinimui, mokslo plėtrai, tolerancijos ugdymui, asmenybės tobulėjimui ir bendruomenės sutelkimui siekiant universiteto strateginių tikslų.